

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

Constructies rond Ad-opleidingen en voorzettingen richting de Bachelor: creativiteit of mogelijkheid?

Welkom terug!

Uiteraard wensen we iedereen van harte welkom in het nieuwe studiejaar. Het is de bedoeling om vanaf nu weer elke woensdag een PamflAd het licht te doen zien. We zullen nadrukkelijk ingaan op de dynamiek die er aan het ontstaan is met de verdere implementatie van Ad's en RAC's, verspreid over het land. Die dynamiek wordt gekoppeld aan analyses van een verdere flexibilisering van het systeem, op basis van de huidige situatie maar vooral ook aan de hand van de kansen die er zijn om als hbo daarvoor het initiatief te nemen.

Dat betekent dat we in elk nummer een situatie schetsen waarbij de Ad een rol speelt. We kijken naar huidige mogelijkheden, om vervolgens aanzetten te geven voor aanpassingen en aldus daarmee openingen te bieden voor discussies. Deze lijken het beste te kunnen worden gevoerd door de hogescholen die nadrukkelijk inzetten op de Ad en de bundeling ervan in RAC's.

Het staat iedereen vrij om gebruik te maken van onze gedachten, in een creatieve zin. Mogelijk dat in het voorjaar van 2019 een bijeenkomst wordt gepland om de meest haalbare voorstellen met een groep experts op een rijtje te zetten, maar daarvan houden we u simpelweg op de hoogte.

Optie voor het resterend programma

In dit nummer pakken we een interessante optie bij de kop, die mede voortvloeit uit de Regeling Doelmatigheid. Het gaat om het combineren van het verzorgen van een Ad-opleiding - dan wel een deel ervan op een eigen Ad-vestiging - met de mogelijkheid een afstudeerrichting van een bacheloropleiding buiten de formele bachelor-leslocatie aan te bieden. Die optie kan vooral voor bepaalde constructies met doorlopende leerlijnen met de Ad naar een resterend bachelorprogramma onder 'eigen beheer' van belang zijn. Tevens is het aanzet voor een discussie over de status van een dergelijk resterend programma voor Ad-bezitters.

Het is dus een optie, nog geen bestaande aanpak. We dagen hierbij de hogescholen uit om samen met de CDHO te bezien welke stappen kunnen worden gezet om tot een concrete situatie te komen. Daarbij zullen criteria voor de beoordeling van een aanvraag moeten worden vastgesteld, los van hetgeen al in de Regeling Doelmatigheid staat.

Uitgangsposities

De optie is - het beste - toepasbaar op situatie voor de Ad-opleiding zoals:

1. Er is een RAC dat een eigen vestiging in gemeente Y heeft voor de betreffende Ad-opleidingen, buiten gemeente X alwaar de inhoudelijk verwante bacheloropleidingen van de hogeschool worden aangeboden.
2. De Ad-opleiding wordt formeel aangeboden in gemeente X, maar door de overheid is toegestaan, na het hebben doorlopen van een doelmatigheidsprocedure, deze Ad-opleiding mede te verzorgen in gemeente Y (kunnen ook meerdere gemeentes zijn). De inhoudelijk verwante bacheloropleidingen worden aangeboden in gemeente X.
3. De Ad-opleiding wordt formeel aangeboden in gemeente X, maar een deel ervan (maximaal de helft of meer, hetgeen met de nieuwe wetgeving nu mogelijk is) wordt op basis van een overheidsbesluit verzorgd op een mbo-locatie in gemeente Y. De inhoudelijk verwante bacheloropleidingen worden aangeboden in gemeente X.

4. De Ad-opleiding wordt formeel aangeboden in gemeente X, maar er is toestemming verleend door de overheid, gelet op de doelmatigheid, om het eerste leerjaar mede te laten verzorgen in gemeente Y (kunnen meerdere gemeentes zijn). De inhoudelijk verwante bacheloropleidingen worden aangeboden in gemeente X.

Optie voor het resterend bachelorprogramma

Het draait om het aanbieden van een studeerbaar programma aan degenen die een Ad hebben behaald, om binnen een inhoudelijk verwante bacheloropleiding in twee jaar de graad Bachelor te verwerven. Het is een onderwerp dat de gemoederen redelijk bezighoudt, vooral omdat er sinds de verzelfstandiging van de Ad samenwerkingsovereenkomsten nodig zijn tussen opleidingen, ieder met hun eigen beleid en specifieke belangen.

Dat kan een complexe situatie opleveren waarover het CvB zich zeker dient te buigen. Geld is altijd belangrijk, dus hoe bijvoorbeeld om te gaan met eigen Ad'ers die drie of meer jaren over de opleiding hebben gedaan en zich gewoon aanmelden voor de Bachelor tegen wettelijk collegegeld. Een resterend programma van drie jaren of meer is eveneens op voorhand verliesgevend.

Een optie die mogelijk verlichting kan bieden, is het formeel in de onderwijs- en examenregeling van de bacheloropleiding aanmerken van het resterend programma als een 'afstudeerrichting'. Dat is volstrekt logisch omdat het programma gericht is op het afstuderen, alleen toelaatbaar is voor Ad'ers, en een inhoud kent die voortbouwt op het Ad-programma, gericht is op functies en beroepen op bachelorniveau die in het verlengde liggen van hetgeen er is voor de Ad'ers.

Het is daarmee voor het management van de Ad en de Bachelor veel simpeler om met elkaar tot overeenstemming te komen, met zo'n eigen positie voor het resterend programma. Uiteraard moet er voldoende instroom zijn, maar dat lijkt over enige tijd geen enkel probleem meer te zijn...

Voor onze constructie is het mogelijk, gelet op situaties in de vorige paragraaf, als hogeschool een aanvraag te doen bij de CDHO voor het mogen aanbieden in gemeente Y van deze 'afstudeerrichting' vanuit de bacheloropleiding in gemeente X. De Regeling Doelmatigheid biedt deze kans.

Als hiervoor toestemming wordt gegeven, kan bijvoorbeeld een RAC in gemeente Y de totale leerlijn Ad-Bachelor onder de eigen hoede invullen en aanbieden. Dat is uitermate prettig voor de betrokken studenten en het regionale werkveld.

Ook in de andere drie gevallen kan het leiden tot een soepele leerlijn, als door de hogeschool voor de Ad-opleiding voor het deel dat in formele zin op de locatie in gemeente X moet worden gevolgd, een vorm van 'blended learning' wordt gekozen. De stage en de afstudeerfase (opdracht) mogen toch al 'overal' worden gedaan (als ze maar onder de 40 punten blijven) in het tweede leerjaar. Wat overblijft zijn onderwijseenheden die kunnen worden gedaan via afstandslernen, met projecten en op basis van individuele opdrachten met bepaalde gemeenschappelijke dagen in gemeente X. Mocht het overigens om een duale Ad-opleiding gaan, wordt dit nog veel simpeler in te vullen.

CROHO en aspecten voor een RAC

Uiteraard moet de CDHO van deze aanpak en die leerlijn worden overtuigd, als zijnde doelmatig voor ons land, binnen het gehele systeem. Daarvoor zijn valide argumenten nodig, afhankelijk van de uitgangspositie. Laten we de situatie met de RAC's nemen, in gemeente Y in een eigen regio – en dan zijn onder meer de volgende aspecten onder ogen te zien:

- Er is een duidelijk te identificeren doelgroep, te zien als instroom voor deze afstudeerrichting, zijnde degenen die de Ad hebben afgerond.
- Er is sprake van een behoefte aan Ad'ers die binnen het werkveld kunnen doorgroeien naar functies en beroepen die in het verlengde liggen van hetgeen er is voor bezitters van een Ad-diploma – normaal afwijkend van reeds bestaande functies en beroepen die er zijn voor degenen die de ongedeelde bacheloropleiding hebben gedaan.
- Op basis van de groei van het aantal afgestudeerde Ad'ers in deze regio zal de arbeidsmarkt een differentiatie gaan kennen met betrekking tot de vormen van scholing voor functies op niveau 6. Daarbij gaat het om personen die 'smalle' niet-formele trajecten gaan volgen dan wel noodzakelijkerwijs een formeel diploma nodig hebben.
- De afstudeerrichting kan een regionale invulling kennen, binnen de kaders van het profiel van de bacheloropleiding. Daarmee behoeven deze studenten niet meer te worden opgeleid in gemeente X voor alle bacheloropleidingen, hetgeen een doelmatige inrichting is.

- Het regionale werkveld kan Ad'ers in dienst nemen, dus al met een hbo-diploma op zak, en men weet dat deeltijdse en duale resterende programma's nog maar twee jaar vergen. Dat is een situatie die voor bedrijven 'afzienbaar' is en aldus, gelet op de dynamiek van de economie, leidt tot afgestudeerden op niveau 6 met de meest actuele competenties.
- De behoefte aan personen die via de Ad worden opgeschoold naar de Bachelor, is gerelateerd aan de mogelijkheden om het HRM-beleid van bedrijven in te richten op een differentiatie binnen het functiehuis d.w.z. dat er maatwerk mogelijk is als het gaat om de werkplekken voor mensen met mbo-4, Ad of Bachelor als opleiding. Daarbij is voor de ene persoon een bepaald niveau geschikt voor een langere periode binnen de loopbaan incl. functiegerichte scholing, en voor de andere persoon is het te zien als de basis voor een doorgroei naar een hoger niveau, op basis van een beroepsgerichte en persoonlijke scholing met een compleet diploma.
- De aanwezigheid van een RAC biedt de mogelijkheid om Ad'ers aan het werk te laten gaan als zzp'er, gelet op de sterke arbeidsmarktrelevantie van de programma's. Ook zullen ze werk kunnen vinden bij het mkb in de regio, een sector die moeilijk is te monitoren op een toekomstige verdeling van banen op verschillende niveaus, en zich daarom leent voor een sterke samenwerking met het hbo, op die niveaus.
- Aangezien het gaat om een specifiek programma dat is gebaseerd op zowel de reguliere bacheloromgeving als de regio met allerlei 'eigenaardigheden', zal er geen concurrentie zijn met andere bekostigde aanbieders.
- De differentiatie in het aanbod aan leerlijnen biedt de kans aan het regionale bedrijfsleven om sectorale plannen effectiever in te vullen. Op basis daarvan is ook landelijk per sector tot scherper te formuleren plannen te komen.

Eigen status resterend programma

Het invullen van het resterend programma voor de Bachelor (RPB) zal in de komende jaren een eigen dynamiek kennen. Hogescholen zijn bezig om te bezien hoe de leerlijn via de Ad ook in nominaal vier jaren is vorm te geven. Daarvoor zijn allerlei redenen, zoals de werving van studenten, de door de overheid gewenste studeerbaarheid en zonder meer de inkomsten die de overheid garandeert. Dat kan een van bovenaf opgelegd beleid zijn ('we bieden voor verwante opleidingen altijd een RPB van twee jaren aan') maar het kan ook aan de directies worden overgelaten ('probeer een PRB van twee jaar aan te bieden, en als het niet kan, leg het maar uit').

Door het neer te zetten als een afstudeerrichting die op Ad'ers is afgestemd, kan het RPB worden gezien als een af te bakenen eenheid binnen het hbo. Daarmee lijkt de weg open voor een eigen status, binnen de accreditatie¹. Niet dat er dan meteen een eigen keurmerk aan dient te worden opgehangen, maar voorkomen kan worden dat bij de accreditatie van de betreffende bacheloropleiding de angst toeslaat bij het vellen van een algemeen oordeel.

Het moet mogelijk zijn om bij het RPB een aantal zaken door een specifieke bril te bekijken. Natuurlijk valt het programma binnen het profiel van de opleiding, als het gaat om de leeruitkomsten en het niveau. Maar de volgende aspecten zouden juist voor dit RPB in een andere context kunnen gelden, om dus tot een 'maatwerk-beoordeling' te komen:

- Instroombeleid
- Vrijstellingenbeleid
- Rendementen van instromende Ad'ers (al 120 punten gehaald) – na 1 jaar en voor afstuderen, uit de eigen hogeschool en van buitenaf
- Studentenbegeleiding en aanpak vertraging
- Samenwerking met werkveld.

Het gaat aldus om een inhoudelijke doorstroom, gericht op een totaal-traject van vier jaren. Bij alle andere van Ad'ers, niet-verwant, kan men in principe uitgaan van 'zij-instroom'. Natuurlijk moet de NVAO vanaf nu altijd bezien hoe met deze groep in het algemeen wordt omgegaan, kijkend naar de resultaten, de aanpak en de kwaliteit. We laten dit graag aan de experts aldaar over.

¹ Een aanvullende gedachte is dat als het resterend programma een duidelijk eigen status heeft, er ook een aanvraag is te doen bij de CDHO om het als afstudeerrichting op elke interessante locatie te gaan aanbieden. Er is dan echter geen link met de Ad 'in de buurt', maar zeker voor werkenden is het handig dicht in de buurt de Bachelor te kunnen behalen.